

Streszczenie

Psychologiczne doradztwo kariery nie dzieje się w próżni i dlatego kluczowe jest uwzględnienie kontekstu, w którym ma miejsce. Dlatego też niniejsza rozprawa przedstawia, w pierwszej kolejności,

ogólny kontekst Luksemburga, jego historię i współczesność w odniesieniu do jego uwarunkowań politycznych, gospodarczych i kulturowych. Następnie, przedstawiono szczegółowo system edukacji i strukturę szkoleń zawodowych, a także strukturę i usługi poradnictwa i doradztwa kariery. W dalszej

części zaprezentowano badania eksploracyjne, ukazując ograniczenia, jakie świat edukacji nakłada na uczniów, ich rodziców, nauczycieli i doradców. Krytycznej ocenie poddane zostały działania Służby Pomocy Psychospołecznej i Edukacyjnej oraz Służby Poradnictwa i Doradztwa Kariery w dwóch losowo wybranych szkołach średnich. Na podstawie analizowanej, oficjalnej misji doradców, rozmów z uczniami, rodzicami i nauczycielami, mierzono poziom satysfakcji uczniów i rodziców z informacji i usług świadczonych przez służby doradcze. Celem tych badań była dalsza poprawa efektywności doradców kariery, na różnych poziomach, poprzez zbadanie i analizę opinii uczniów, rodziców i nauczycieli na temat działania służb psychologicznego doradztwa kariery.

Szczególny nacisk położony jest na postrzeganie przez uczniów, rodziców i nauczycieli roli, jaką w niepowodzeniu edukacyjnym odgrywają czynniki związane z doradztwem, czynniki związane z systemem edukacyjnym, a także predyspozycje osobiste uczniów. Ponadto, zbadano strategie decyzyjne uczniów stojących przed ważnymi wyborami edukacyjnymi/zawodowymi, a w szczególności przeanalizowano stosowane heurystyki. Uzyskane wyniki są prezentowane w rozprawie, interpretowane i omawiane. Prezentowane badania empiryczne stanowią z jednej strony gruntowny przegląd obecnej sytuacji, a z drugiej strony analizują również, w jakim stopniu usługi psychologicznego doradztwa kariery mogą faktycznie wypełniać swoją misję, ponieważ znajdują się one pomiędzy zobowiązaniami prawnymi określonymi przez decydentów, a indywidualnymi aspiracjami młodych ludzi i ich rodziców. Ta sytuacja prowadzi do potencjalnie niewygodnych i trudnych pytań dla doradców, którzy często muszą rozwiązywać psychologiczne problemy wykraczające poza formalny zakres obowiązków.

Czwarta część niniejszej dysertacji stanowi prezentację obserwacji poczynionych w badaniach empirycznych, ale w analizach i interpretacji wyników wykracza poza standardy, przedstawiając krytyczne rozważania szeregu kwestii związanych z doradztwem, z różnych punktów widzenia: społeczno-politycznego, psycho-społecznego, ekonomicznego oraz z indywidualnej perspektywy doradców kariery. Refleksje te opierają się na doświadczeniach praktyków, oraz na badaniach w zakresie poradnictwa i doradztwa zawodowego i zostały ukształtowane zarówno przez czynniki społeczne, jak i indywidualne aspekty. Rozważania te uzupełnia krytyczne spojrzenie na zasadność innowacyjnych perspektyw w teorii i praktyce poradnictwa i doradztwa zawodowego, takich jak teoria Life-design i jej implikacje dla praktyków. Ta perspektywa jest szczególnie ważna, ponieważ teoria Life-Design sugeruje, że jest narzędziem sprawiedliwości społecznej.

Rozprawa kończy się kilkoma osobistymi przemyśleniami i refleksjami autora, psychologa i praktyka

doradztwa kariery:

- na temat Luksemburga, w którym kwestie sprawiedliwości społecznej i równości nadal znajdują się

na drugim miejscu, ponieważ na poziomie społecznym wciąż wydaje się, że w centrum uwagi znajduje się przede wszystkim indywidualny dobrobyt materialny, oraz

- na temat systemu edukacji i systemu doradztwa, który dopiero teraz zaczyna zajmować się pilnie potrzebną zmianą akcentów ze szkoły dla Luksemburczyków na szkołę dla coraz bardziej heterogenicznej populacji.

A zmiany te będą musiały znacznie wykraczać poza obecną trójjęzyczność w edukacji. Jednakże, nie można oprzeć się wrażeniu, że pomimo ostatnich niezaprzeczalnych postępów, złożoność wyzwań stojących przed światem edukacji i doradztwa w Luksemburgu doprowadził do ponownego sięgnięcia po stare recepty. Dzieje się tak nie tyle dlatego, że są one koniecznie lepsze, ale dlatego, że niosą ze sobą fałszywe bezpieczeństwo zapewnione przez brak "nieszablonowego myślenia" wśród wielu decydentów i to w szczególności kosztem tych, którzy świadczą usługi psychologicznego doradztwa kariery i tych, którzy są ich odbiorcami.

Abstract

Guidance does not happen in a void and therefore it is crucial to take into account the context in which it takes place. Hence this dissertation firstly presents a general portrait of Luxembourg, its history and contemporaneity as regards its political, economic and cultural characteristics. Secondly, the education system and vocational training set-ups as well as the guidance and career counselling structures and services are presented in great detail. A third part consists of explorative studies investigating the constraints the world of education and training imposes on pupils, on their parents, on teachers as well as on guidance counsellors. Here the performances of the Service for Psycho-Social and Educational Accompaniment and the Service for Guidance in two secondary schools are critically evaluated. Based on the official missions of guidance counsellors, on discussions with pupils, parents and teachers, the satisfaction levels of pupils and parents with the information and guidance provided by the counselling services are being gauged. The objective of these studies is to further improve the performance of guidance counsellors on various levels by examining and analysing the perceptions pupils, parents and teachers have of the performance of the career counselling service. A particular focus is on the perceptions of pupils, parents and teachers of the roles played in educational failure by guidance related factors, by factors related to the educational system as well as by personal factors related to the pupils. Furthermore, the decision-making strategies of pupils faced with important educational/vocational choices are explored and specifically the heuristics used are examined. The results obtained are presented, interpreted and discussed. If these empirical studies constitute on one hand a basic inventory of the current situation, on the other hand they nevertheless also investigate how far guidance

services can actually fulfill their missions as they are caught between legal obligations set out by policy-makers and the individual aspirations of young people and their parents. This setting leads to potentially uncomfortable and challenging questions for guidance counsellors.

A fourth part of this dissertation then echoes the observations made in the empirical studies but also goes beyond these findings in reflections on a number of issues related to guidance from various points of view: socio-political, societal, economic and the individual perspectives of counselees. These reflections are based on practitioner experience as well as on research activities in guidance and career counselling and have been shaped by both the societal factors and the individual facets involved. One cannot escape feeling that most guidance professionals are caught between a rock and a hard place. These reflections are completed by a critical look at the validity of innovative perspectives in theory and practice in guidance and career counselling such as Life-design and its implications for practitioners. This perspective is particularly important as Life-Design also claims to be a tool for social justice.

The dissertation concludes with some personal thoughts and reflections:

- on Luxembourg where questions of social justice and equity continue to take second place as the focus at a societal level still seems to be foremost on individual material well-being, and
- on an education system and guidance set-ups that are only now beginning to address the urgently needed changes in emphasis from a school for Luxembourgers to a school for an increasingly heterogeneous population. And these changes will have to go well beyond the current trilingualism in education.

Unfortunately one cannot escape the impression that despite more recent undeniable progress, the complexity of the challenges facing the world of education and guidance in Luxembourg has led to old recipes being brought out again. This happens not so much because they are necessarily better, but because they convey a false security provided by not 'thinking out of the box' that many policy-makers still cling onto and this at the expense of those at the receiving ends of these policies